

DE POETICO QUODAM APUD PLATONEM FRAGMENTO

Plato, *Apologia* 39 A7-B1: ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ή̄ χαλεπόν, ω̄ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπάτερον πονηριάν. Θᾶττον γάρ θανάτου θεῖ.

Editorum omnium qui Platonis *Apologiae* textum commentariis suis illustraverunt pauci admodum¹ lectorem admonere non neglexerunt, haec ultima verba, Θᾶττον... θανάτου θεῖ, per repetitionem primae literae θ alliterationem exhibere. Aliud quidem in his ipsis verbis latitare schema haud animadverterunt. Nam verba Θᾶττον γάρ θανάτου θεῖ, si quantitatem syllabarum inspicias, in tres dactylos cadere (- - / - υ υ / - -) numquid dubitare queas? Quae verba e poetico quodam opere allata esse ipse quidem Plato nos docere videtur, ubi in sententia quae sequitur (καὶ νῦν ἐγὼ μὲν κτε.) haec ipsa verba ut aliunde sumpta ad Socratis eiusque accusatorum fortunam conditionemque interpretando transferre conatur. Hoc autem facere atque lectoribus suis voluptatem affere quomodo potuit, nisi istos tres dactylos ab opere poetico illis bene penitusque cognito sumpsit? Quo tandem opere?

De versu dactylico iam satis constat eum vel in carminis heroici aut elegiaci hexametris vel hic illic a tragicis et comicis in chori carminibus usitatum fuisse. Potuit igitur Plato noster vel ab epico quodam carmine aut elegiaco quod hodie non exstat, vel a tragedia quadam aut comoedia nobis incognita, haec verba sumpsisse. Si autem vocabula quae nostris verbis antecedunt conspicere liceat, apparebit et ea fortasse metricum exhibere schema. Nam verba χαλεπάτερον πονηρίαν in duo iambica cadere videntur metra (υ υ - υ - / υ - υ υ). Eorum autem primum ab anapaesto incipit, quam resolutionem ante Euripidem raram admodum fuisse a metricis scriptoribus accepimus.² Primo igitur obtutu videtur Plato a tragedia quadam vel comoedia sive Euripidis aetate sive paulo post Euripidem scripta haec verba sumpsisse.

Sed attende, quaeso, lector. Nam verba χαλεπάτερον πονηρίαν eduobus iambicis metris constant, quae, si coniecturam facere licet, ultima metra facile fuisse

¹ Platonis *Apologia Socratis*, ed. J. Adam (Cantabrigiae 1910) 192. Cf. Plato, *The Apology of Socrates*, ed. A.M. Adam (Cantabrigiae 1914), et Plato's *Euthyphro, Apology of Socrates and Crito*, ed. John Burnet, (Oxonii 1924), quos ambos hic Jacobi Adam editionem secutos esse haud dubito.

² V. Bruno Snell, *Griechische Metrik* (Gottingae 1957) 10; Paul Maas, *Greek Metre*, Anglice redd. ab H. Lloyd-Jones (Oxonii 1962) 66.

potuerunt versus trimetri iambici. Haec sequuntur apud Platonem tres dactyli, qui initium praebere possunt versus hexametrici. Ac mihi quidem verisimile esse videtur haec verba Platonem non a duobus carminibus, sed ab uno et eodem carmine sumpsisse, atque etiam in eodem ordine quem in isto carmine secuta sunt; quod et eorum sensus confirmare videtur: nam quid est quod θᾶττον θανάτου θεῖ nisi πονηρία, ut in proxima sententia ipse nos admonet Plato? Sed ubi, quaeso, in uno eodemque carmine iambicos trimetros et hexametros dactylicos sic invicem reperias, nisi in *Margite*?³ At si quis meminisse nos iubeat quae paulo ante memoravimus, anapaestum in iambico versu trimetro numquam ante Euripidem reperiri posse, videat quae de ista re disputavit Wilamowitzius.⁴ Sin autem de verbo πονηρία dubites, cuius ante Sophoclem, si lexicographis credere licet,⁵ nullum exstat exemplum, spectes, quaeso, Hesiodi fragmenta 248 et 249 Merk.-West, ubi nomen adiectivum πονηρός ab ipso Hesiode aut ab aemulatore aliquo aetate haud valde posteriori, usitatum fuisse apparebit. Ac si πονηρός, cur non et πονηρία? *Margitem* autem saeculo a. Chr. n. VII vel VI — id est, vel ipsius Hesiodi temporibus vel paulo post— scriptum esse nunc satis constat.⁶ Athenienses vero usque ad Aristotelis tempora *Margitem* ipsius Homeri esse carmen numquam dubitaverunt, opusque ipsum in manibus eos habuisse testari videntur ipsius Aristotelis verba.⁷ Quare haud alienum mihi videtur, Platonem haec verba, χαλεπώτερον πονηρίαν θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ, ab ipso *Margite* sumpsisse.

Sed hoc etsi coniectura adsequi possimus, certis tamen rationibus demonstrari haud potest. Satis igitur mihi dictum videbitur si Platonem versus aliquos iambicos et dactylicos a poetico quodam opere sumptos et lectoribus suis haud incognitos hoc loco proferre fateamur.

EXONII

IOANNES GLUCKER

³ De cuius operis metris v. L. Radermacher *RE*, Bd. 14.2 (1940), s.v., col. 1706–1708.

⁴ U.v. Wilamowitz-Moellendorff, *Griechische Verskunst* (Berolini 1922) 291–3.

⁵ Liddell Scott Jones⁹, p. 1447, s.v. πονηρία.

⁶ Radermacher, *loc. cit.* (n. 3 supra).

⁷ Arist. *Po.* 1448 b 30 et 38.